

สรุปภาวะเศรษฐกิจโลก ประจำเดือนมีนาคม 2553

1) แนวโน้มสถานการณ์เศรษฐกิจปัจจุบัน

1.1 ภาวะเศรษฐกิจโลกและแนวโน้ม

ในปี 2553 เศรษฐกิจโลกโดยรวมกำลังเข้าสู่ภาวะฟื้นตัว ทั้งนี้ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (ไอเอ็มเอฟ) คาดว่า เศรษฐกิจโลกในปี 2553 จะขยายตัวร้อยละ 3.9 สูงขึ้นจากประมาณการเดิมที่ร้อยละ 3.1 จากมาตรการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ทั้งการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน รวมทั้งมาตรการทางการเงินการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจที่ธนาคารกลาง และรัฐบาลของเกือบทุกประเทศในโลกนำมาใช้ สำหรับมาตรการในการแก้ไขปัญหาวิกฤติการเงินและเศรษฐกิจถดถอย ในช่วงที่ผ่านมา มีทั้ง

1. **มาตรการด้านนโยบายการเงิน** ธนาคารกลางของเกือบทุกประเทศในโลกใช้มาตรการการเงินแบบผ่อนคลาย (Quantitative Easing Policy) โดยการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลงอย่างแทบไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยธนาคารกลางสหรัฐฯ (Fed) ได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายหรือ Fed Funds Rate ลงเหลือเพียงร้อยละ 0 – 0.25 ซึ่งเป็นระดับต่ำที่สุดตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนธนาคารกลางยุโรป (ECB) ลดดอกเบี้ยลงเหลือร้อยละ 1.0 และธนาคารกลางอังกฤษลดดอกเบี้ยนโยบายลงเหลือร้อยละ 0.5 ซึ่งเป็นระดับต่ำที่สุดเป็นประวัติการณ์เช่นเดียวกัน

2. **มาตรการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน และบรรเทาปัญหาสินเชื่อติดตัว** ได้แก่ มาตรการอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบ เช่น การซื้อตราสารหนี้ที่อิงกับสินเชื่อเคหะ และสินเชื่อบุคคลของประเทศสหรัฐฯ การอัดฉีดเงินให้กับธนาคารพาณิชย์และ SME ของสหภาพยุโรป เป็นต้น มาตรการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน เช่น โครงการซื้อหนี้เสียออกจากสถาบันการเงิน และการเพิ่มทุนให้กับสถาบันการเงินของสหรัฐฯ รวมทั้งการค้ำประกันเงินฝากของสหรัฐฯ และประเทศในยุโรปเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดถอนเงินจากธนาคารพาณิชย์

3. **มาตรการการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ** เช่น สหรัฐฯ มีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจมูลค่า 787,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนจีนกำหนดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจมูลค่า 4 ล้านล้านหยวน และเมื่อรวมกับมาตรการการคลังทั้งหมดของประเทศอื่น ๆ รวมกันมีมูลค่าถึงประมาณ 2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 3.54 ของมูลค่าเศรษฐกิจของโลก (GDP)

เหล่านี้ ทำให้เศรษฐกิจหลักของโลกฟื้นตัวตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 -3 ของปี 2552 และวิกฤติการเงินก็ได้บรรเทาลงอย่างมาก และคาดว่าเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจหลักของโลกจะฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องในปี 2553 อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกในขณะนี้ไม่ได้หมายความว่า วิกฤติการเงินจบลงแล้ว เพียงแต่พ้นช่วงวิกฤติที่ร้ายแรงที่สุดไปแล้วเท่านั้น ดังนั้น การฟื้นตัวจึงมีแนวโน้มที่จะไม่เท่าเทียมกัน **สหรัฐฯอยู่ในภาวะฟื้นตัว แต่จะยังขยายตัวไม่มาก** เนื่องจากยังมีปัญหาหลายด้าน ทั้งการทรงตัวอยู่ในระดับสูงของอัตราการว่างงาน ความเสี่ยงจากสถาบันการเงินที่อาจต้องปิดกิจการเพิ่มเติมจากปี 2552 รวมทั้งคาดว่าหนี้เสียประเภทอื่นๆ ได้แก่ สินเชื่อบุคคล สินเชื่อบัตรเครดิต และสินเชื่อสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์ มีโอกาสเป็นปัญหาที่รุนแรงในอนาคตอันใกล้นี้ **สหภาพยุโรปมีความหลากหลายในการฟื้นตัว** จากการที่เศรษฐกิจหลายประเทศมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก จึงขยายตัวช้ากว่าภูมิภาคอื่นๆ **ญี่ปุ่น** แม้ไม่มีปัญหาวิกฤติการเงินเหมือนประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ แต่การบริโภคอยู่ในภาวะอ่อนแอตั้งแต่ก่อนวิกฤติ และมีหนี้สาธารณะอยู่ในระดับสูง กดทับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยการบริโภค จึงยังอ่อนแอ **ส่วนจีนฟื้นตัวเร็ว แต่อาจจะชะลอตัวลง** จากมาตรการบรรเทาความรุนแรงของเศรษฐกิจ แต่ยังเป็นหลักที่ช่วยการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก

1.2 ภาวะเศรษฐกิจไทยและแนวโน้ม

ในส่วนของเศรษฐกิจไทยนั้น จากทิศทางเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มดีขึ้น ทำให้ไทยได้ประโยชน์จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก คาดว่า อุปสงค์ภายในประเทศจะฟื้นตัวขึ้นและการส่งออกจะขยายตัวดีต่อเนื่องจากปลายไตรมาสที่ 4 ของปี 2552 จากวิกฤติการเงินที่บรรเทาลง รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ซึ่งเป็นโครงการลงทุนภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ 2 ที่เริ่มต้นในปีงบประมาณ 2553 -2555 ซึ่งจะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวประมาณร้อยละ 3.0-4.0 อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงที่เศรษฐกิจไทยต้องเผชิญในปี 2553 ได้แก่

1. ความเสี่ยงจากความขัดแย้งทางการเมืองและความล่าช้าของการแก้ไขปัญหาบาทบาท ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งนักท่องเที่ยวต่างประเทศ จึงอาจส่งผลให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้

2. ความเสี่ยงหลักที่อาจจะทำให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัวหรือหดตัว เนื่องจากเศรษฐกิจโลกอาจจะไม่ฟื้นอย่างที่เคยคาดไว้ แม้ว่าเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจหลักของโลกจะฟื้นตัว แต่ผลของวิกฤติที่ยังมีอยู่ ทำให้เศรษฐกิจโลกยังคงต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงสำคัญหลายประการ ซึ่งมีทั้ง

- ข้อจำกัดด้านนโยบายการคลังจากแนวโน้มการเร่งตัวสูงขึ้นของระดับหนี้สาธารณะของแต่ละประเทศ อันเป็นผลมาจากการจัดหางบประมาณขาดดุลมูลค่ามหาศาล ส่งผลให้รัฐบาลของประเทศต่างๆจำเป็นต้องถอนมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจแบบผ่อนคลายเป็นไป (Exit Strategy) มาเป็นแบบเข้มงวดก่อนที่เศรษฐกิจจะมีการฟื้นตัวอย่างมีเสถียรภาพที่เพียงพอ นอกจากนี้ หนี้ภาครัฐของบางประเทศ เช่น ในกลุ่ม PIGS อย่างกรีซ โปรตุเกส สเปน และไอร์แลนด์ เป็นหนี้ต่างประเทศ อาจจะทำให้เกิดการผิดนัดชำระหนี้ต่างประเทศ และนำไปสู่ปัญหาการเงินระหว่างประเทศครั้งใหญ่ได้

- การทรงตัวอยู่ในระดับสูงของอัตราการว่างงานของประเทศเศรษฐกิจหลักของโลกทั้งสหรัฐฯและสหภาพยุโรป ทำให้กระทบต่อการใช้จ่ายของผู้บริโภคและเป็นปัจจัยกดดันการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ ขณะที่แรงขับเคลื่อนของประเทศเศรษฐกิจใหม่อย่างกลุ่ม BRICS ก็ยังไม่สามารถทดแทนได้

- ความอ่อนแอของภาคการเงิน ที่สถาบันการเงินในสหรัฐฯยังคงมีความเสี่ยงที่ต้องปิดกิจการเพิ่มเติมต่อจากปี 2552 ที่มีสถาบันการเงินปิดกิจการมาก ทั้งนี้ บทเรียนจากกรณี Saving and Loan Crisis ซึ่งเป็นการปล่อยสินเชื่อภาคอสังหาริมทรัพย์อย่างขาดวินัยของสหรัฐฯ ในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1980 ซึ่งในช่วง 1-2 ปีแรกของวิกฤต สถาบันการเงินจะล้มเพียงไม่กี่แห่ง แต่หลังจากนั้นจะล้มลงมาก

- ปัจจัยเสี่ยงที่มาจากแนวโน้มฟองสบู่ในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะจีนที่เศรษฐกิจร้อนแรงขึ้นอย่างมาก ทั้งราคาหลักทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์และสินค้าโภคภัณฑ์ปรับตัวสูงขึ้น แม้ว่ารัฐบาลจีนจะพยายามออกมาตรการจำนวนมากเพื่อบรรเทาความร้อนแรงของเศรษฐกิจ แต่อาจจะไม่เพียงพอ ทำให้เศรษฐกิจจีนเกิดภาวะฟองสบู่ ซึ่งถ้าหากจีนเกิดการแตกของฟองสบู่ ก็อาจนำไปสู่ปัญหาการเงินและเศรษฐกิจครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่งของโลก

3. ราคาน้ำมันอาจจะสูงขึ้นมากกว่าที่คาด ส่วนหนึ่งเนื่องจากการฟื้นตัวของอุปสงค์ในตลาดโลกที่พุ่งสูงขึ้น อาจจะเป็นการขัดขวางการฟื้นตัวของเศรษฐกิจได้

ในส่วนของทิศทางอัตราดอกเบี้ยนั้น

ประเมินว่าอัตราเงินเฟ้อที่ผ่อนคลายเป็นไปในระยะสั้น และความไม่แน่นอนทางการเมือง น่าจะส่งผลให้คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) เลื่อนการตัดสินใจที่จะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายภายในช่วงไตรมาส 2 ของปีนี้ออกไป ประกอบกับ พื้นฐานเศรษฐกิจของไทยในหลายส่วนยังไม่ได้ฟื้นตัวอย่างชัดเจนนัก และมีปัจจัยเสี่ยงอยู่หลายประการ ดังนั้น หากกนง.เร่งปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย อาจส่งผลลบต่อแนวโน้มการกลับมาฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย

ในช่วงถัดไปให้มีโอกาสฟื้นตัวสูงกว่าที่คาดได้ นอกจากนี้ การที่อัตราเงินเฟ้อกลับมาปรับตัวเร่งขึ้นในช่วงปลายปี 2552 ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2553 เป็นผลมาจากระดับฐานของราคาสินค้าที่ต่ำในปีก่อน ไม่ได้มีปัจจัยมาจากการขยายตัวของระดับการใช้จ่ายในประเทศหรือมาจากอุปสงค์ภายในประเทศเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงมองว่า กนง.ยังไม่มีความจำเป็นมากนักในการใช้นโยบายการเงินที่ตึงตัวเข้ามาควบคุมทิศทางระดับอัตราเงินเฟ้อในประเทศ ในช่วงครึ่งแรกของปี 2552

อย่างไรก็ตาม จากการติดตามทิศทางนโยบายการเงินของธปท. ในปีนี้ มีความมุ่งเน้นมาที่การรักษาเสถียรภาพเป็นหลัก อีกทั้งไม่ต้องการให้การปรับเปลี่ยนทิศทางนโยบายการเงินที่ล่าช้าจนเกินไป เป็นสาเหตุทำให้เกิดฟองสบู่ขึ้นในระบบ จึงเชื่อว่าธปท.จะไม่ตรึงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ระดับเดิมจนเกินไปนัก ดังนั้น หากธปท.ดูแลเศรษฐกิจที่อยู่ในระยะฟื้นตัวให้มีความต่อเนื่องในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจแล้ว คาดว่า ในปี 2553 กนง.จะตัดสินใจปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพียงร้อยละ 0.25-0.50 เท่านั้นตามปัจจัยพื้นฐานของเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยนโยบายของไทยมีโอกาสที่จะปรับตัวขึ้นไปที่ระดับร้อยละ 1.50-1.75 ในช่วงปลายปี

2) ข้อมูลเงินฝากและเงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

เดือนมกราคม 2553 เงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดในประเทศไทยลดลง 48.2 พันล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 0.7 หลังจากที่ในปี 2552 เงินฝากฯลดลง 33.0 พันล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 0.5 อย่างไรก็ตามในปี 2552 ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยระดมเงินจากผู้ออมในประเทศโดยการออกตั๋วแลกเงิน (B/E) เพิ่มขึ้น 115.2 พันล้านบาท ขณะเดียวกันก็มีการออกกองทุนรวมประเภทต่างๆเพื่อดึงดูดเงินออมในประเทศ โดยหากพิจารณาเฉพาะบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนฯ (บลจ.) ที่เป็นของธนาคารพาณิชย์ต่างๆในประเทศ พบว่า มีเงินออมที่เข้าไปลงทุนในกองทุนรวมของบลจ. เหล่านี้รวมกันในปี 2552 เพิ่มขึ้นประมาณ 495.6 พันล้านบาท

เงินให้สินเชื่อ (ไม่รวมเงินกู้ยืมระหว่างธนาคาร) ของระบบธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดในประเทศไทยในเดือนมกราคม 2553 ลดลง 48.3 พันล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 0.7 หลังจากที่ปี 2552 ลดลง 117.3 พันล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 1.7 อย่างไรก็ตาม เงินให้สินเชื่อฯก็มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นในช่วงปลายปี 2552 โดยในไตรมาสที่ 4 ปี 2552 เงินให้สินเชื่อฯในระบบฯเพิ่มขึ้น 199.9 พันล้านบาท

หากพิจารณาสภาพคล่องทางการเงินของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย พบว่า ณ สิ้นเดือนมกราคม 2553 อัตราส่วนของสินเชื่อฯ (ไม่รวมเงินกู้ยืมระหว่างธนาคาร) ต่อ เงินฝาก อยู่ที่ร้อยละ 94.36 และหากรวมผลจากการออกตั๋วแลกเงิน (B/E) พบว่าอัตราส่วนของของ สินเชื่อฯ (ไม่รวมเงินกู้ยืมระหว่างธนาคาร) ต่อเงินฝากและ B/E อยู่ที่ร้อยละ 85.69 ซึ่งแสดงถึงสภาพคล่องทางการเงินในระบบฯที่ยังสูง

หากพิจารณาเฉพาะธนาคารพาณิชย์ไทย 16 ธนาคาร ณ สิ้นเดือนมกราคม 2553 จะพบว่าเงินฝากลดลง 55.9 พันล้านบาท จากสิ้นเดือนธันวาคม 2552 หรือลดลงร้อยละ 0.9 ในขณะที่เงินให้สินเชื่อ (หักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญแล้ว) ลดลง 38.3 พันล้านบาทในช่วงเดียวกันหรือลดลงร้อยละ 0.7 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเงินฝากและสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ขณะเดียวกันหากพิจารณาอัตราส่วนของเงินให้สินเชื่อ (หักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญแล้ว) ต่อเงินฝาก จะพบว่าสอดคล้องกับข้อมูลของทั้งระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเช่นกัน โดย ณ สิ้นเดือนมกราคม 2553 มีอัตราส่วนดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 89.2 ในขณะที่อัตราส่วนของเงินให้สินเชื่อ (หักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญแล้ว) ต่อเงินฝากบวกเงินกู้ยืมอยู่ที่ร้อยละ 80.3

3) การบรรยายหัวข้อเรื่อง “การเปิดเสรีทางการเงิน” โดยคุณสมคิด บุญล้นเหลือ จากสำนักนโยบายระบบการเงินและสถาบันการเงิน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

คุณสมคิด ได้แบ่งหัวข้อบรรยายออกเป็น 3 หัวข้อด้วยกัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการเปิดเสรีทางการเงิน

ความเห็นที่ 1: การเปิดเสรีมี 2 ระดับ (Caves, Frankel,&Jones, 1993; Key, 1999)

- ระดับมหภาค: การผ่อนคลายการควบคุม/เคลื่อนย้ายเงินทุน (Capital Flows) เกี่ยวพันกับการรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาคด้านดุลการชำระเงิน

- ระดับจุลภาค: การผ่อนคลายกิจกรรมทางธุรกิจในระบบการเงิน (Financial System) เช่น กิจกรรมในตลาดการเงิน กิจกรรมในสถาบันการเงิน

ความเห็นที่ 2: เฉพาะการผ่อนคลายกิจกรรมทางธุรกิจในระบบการเงิน (Financial System) (Caprio, Hanson,&Honohan, 2001)

2. การเปิดเสรีบริการด้านการเงินภายใต้กรอบการค้าเสรี (FTA)

2.1 แนวคิดเรื่องการค้าเสรีกับแนวคิดเรื่องการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration)

การค้าเสรี หมายถึง การขจัดอุปสรรคทางการค้าสินค้าและบริการรวมถึงการส่งเสริมการเปิดตลาดให้ผู้ประกอบการต่างชาติเข้ามาทำการค้าได้อย่างเสรีมากขึ้น ส่วนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ หมายถึง การขจัดอุปสรรคทางเศรษฐกิจตลอดจนกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ (การค้า การลงทุน การเงิน) ร่วมกันภายในกลุ่ม แบ่งระดับการรวมกลุ่มออกเป็น 5 ระดับ

(1) **การให้สิทธิพิเศษทางการค้า** (Preferential Trading Arrangements) = การลดอัตราภาษีศุลกากรสินค้าบางประเภทให้แก่บางประเทศ เช่น สหภาพยุโรปให้สิทธิ GSP (Generalized System of Preferences) สินค้าจำพวกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแก่ประเทศกำลังพัฒนา

(2) **เขตการค้าเสรี** (Free Trade Area) = การขจัดอุปสรรคทางภาษีศุลกากร (ลดภาษีเป็น 0%) ภายในรัฐสมาชิก เช่น กรณีเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) เขตการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Area: EFTA 4 ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ ลิกเทินสไตน์ ไอซ์แลนด์ และนอร์เวย์)

(3) **สหภาพศุลกากร** (Custom Union) = เขตการค้าเสรี (ไม่เก็บภาษีศุลกากรภายในกลุ่ม) + กำหนดนโยบายอัตราภาษีศุลกากรกับประเทศนอกกลุ่มเหมือนกัน (เก็บภาษีศุลกากรกับประเทศนอกกลุ่มอัตราเดียวกัน)

(4) **ตลาดร่วม** (Common Market) = สหภาพศุลกากร + เปิดให้ปัจจัยการผลิต (แรงงาน เงินทุน) สินค้า บริการ การลงทุน เคลื่อนย้ายในรัฐสมาชิกได้อย่างเสรี เช่น ความพยายามจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558

(5) **สหภาพทางเศรษฐกิจ** (Economic Union) = ตลาดร่วม + กำหนดนโยบายการเงินการคลังร่วมกัน เช่น สหภาพยุโรป (ใช้เงินสกุลยูโรยังไม่ครบทุกประเทศ นโยบายการคลังยังเป็นอิสระอยู่)

2.2 ผลการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย

ผลการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยได้เข้าร่วมจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีที่มีการเจรจาภาคบริการด้านการเงินด้วยในระดับพหุภาคี 1 กรอบ (องค์การการค้าโลก) ระดับภูมิภาค 5 กรอบ (อาเซียน, อาเซียน-จีน, อาเซียน-เกาหลีใต้, อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และอาเซียน-สหภาพยุโรป) และระดับทวิภาคี 6 กรอบ (ไทย-ออสเตรเลีย, ไทย-นิวซีแลนด์, ไทย-ญี่ปุ่น, ไทย-อินเดีย, ไทย-สหรัฐฯ และ

ไทย-เอฟต้า) โดยมี สถานะการเจรจาและประเด็นการเจรจาด้านตัวบทและด้านการเข้าสู่ตลาดคล้ายคลึงและแตกต่างกัน
ไปใน แต่ละกรอบ ดังนี้

สถานะการเจรจา (ณ เดือนมีนาคม 2553) ที่ไทยได้ลงนามและผูกพันบังคับใช้แล้ว ได้แก่ การเจรจาการค้าโลก
รอบอุรุกวัย (ก่อนจัดตั้งเป็นองค์การการค้าโลก) ซึ่งนำไปสู่ปรากฏการณ์ของการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินระหว่าง
ประเทศเป็นครั้งแรก โดยมีข้อผูกพันตามความตกลงว่าด้วย บริการด้านการเงิน (General Agreement on Trade in
Services: GATS) เป็นกติกามติฉบับแรก นอกจากนี้ ยังมี กรอบอาเซียน (รอบที่ 1-4) , อาเซียน-จีน, ไทย-ญี่ปุ่น, อาเซียน-เกาหลี
ใต้ และอาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ที่ได้สรุปผล ลงนามและผูกพันแล้ว ส่วนที่กำลังเจรจาอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่
กรอบองค์การการค้าโลก (รอบโดฮา) และ อาเซียน (รอบที่ 5) ในขณะที่ยังอยู่ระหว่างชะลอการเจรจาทั้งหมดจะเป็นระดับ
ทวิภาคี ได้แก่ กรอบไทย-อินเดีย ,ไทย-สหรัฐฯ ,ไทย-เอฟต้า และอาเซียน-สหภาพยุโรป

ในทางปฏิบัติ การเจรจาเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินในรูปแบบของการจัดทำ ความตกลงเขตการค้าเสรี มัก
ประกอบไปด้วยประเด็นการเจรจาที่สำคัญ 2 ส่วนควบคู่กันไป ได้แก่ การเจรจาด้านตัวบท (Text) หรือกฎเกณฑ์ (Rule) กับ
การเจรจาในส่วนของการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ในส่วนของประเด็นการเจรจาด้านตัวบท ควรประกอบไปด้วยเนื้อหาต่างๆ 4 ประการ ได้แก่

- 1) การให้บริการด้านการเงินใหม่โดยคำนึงถึงสิทธิของทางการในการกำกับดูแล
- 2) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจทางการเงิน
- 3) ความโปร่งใสในการ บริหารงานด้านกำกับดูแลของทางการ และ
- 4) การสงวนสิทธิของทางการในการออกมาตรการใดๆ ในการกำกับ ดูแลเพื่อความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบ
การเงิน

ส่วนประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด ควรประกอบไปด้วยเนื้อหาต่างๆ 4 รูปแบบ (Mode) ได้แก่

Mode 1 การให้ประเทศคู่เจรจาเปิดการค้าบริการด้านการเงินในรูปแบบการให้บริการข้ามพรมแดน

Mode 2 การบริโภคนอกประเทศ

Mode 3 การให้ประเทศคู่เจรจาเปิดการค้าบริการด้านการเงินในรูปแบบการลงทุน จัดตั้งสำนักงานธุรกิจ
สำนักงานสาขา หรือบริษัทลูก ให้แก่ธุรกิจการเงินไทย

Mode 4 การให้บุคคลธรรมดาสัญชาติไทยเข้าไปทำงานในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงินของประเทศคู่ เจรจาได้
โดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด

หากเปรียบเทียบเฉพาะในส่วนของผลการเจรจาที่ได้สรุปผลไปแล้วในส่วนของประเด็นการเจรจาด้านตัวบทโดย
อิงความตกลง GATS ภายใต้ WTO เป็นเกณฑ์ และด้านการเข้าสู่ตลาดโดยอิงตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of
Specific Commitments) ภายใต้ WTO เป็นเกณฑ์ พบว่า

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบทที่เพิ่มเติมจาก GATS หรือที่เรียกว่า “GATS Plus”:

ระดับภูมิภาค : ได้แก่ อาเซียน-เกาหลีใต้ (ในประเด็น Prudential Measures, Financial Stability,
and Exchange Rate) และอาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (ในประเด็น Prudential Measures, Financial Stability,
and Exchange Rate ประเด็น Regulatory Transparency และประเด็น Transfers of Information and Processing of
Information)

ระดับทวิภาคี : ได้แก่ ไทย-ออสเตรเลีย (ประเด็น Prudential Measures ที่ใช้บังคับกับความตกลง
ทั้งฉบับ) ไทย-นิวซีแลนด์ (ประเด็น Measures for Macro-Economic and Financial Stability ที่ใช้กับความตกลงทั้งฉบับ)

และไทย-ญี่ปุ่น (ประเด็น Prudential Measures and Measures to Ensure the Stability of Macro-economy or the Exchange Rate ในบทลงทุน แต่บทนี้มีส่วนคาบเกี่ยวกับบทบริการด้านการเงินด้วย)

(2) ประเด็นการเจรจาเข้าสู่ตลาดที่เพิ่มเติมจาก Schedule of Specific Commitments ภายใต้ WTO หรือที่เรียกว่า “WTO Plus” พบว่า มีเพียงเวทีเจรจาภายในอาเซียน (FSL/AFAS) เท่านั้นที่มีการเปิดตลาดมากกว่าที่ผูกพันไว้ใน WTO แต่ก็มีการเพิ่มเติมในขนาดที่ไม่มากนักและไม่เกินกรอบที่กฎหมายภายในกำหนดไว้

3. แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 กับการเปิดเสรี

ในส่วนของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 กับการเปิดเสรีนั้น กรมเห็นชอบแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 (Financial Sector Master Plan II : FSMPII) เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2552 โดยมีเป้าหมายที่มุ่งให้ระบบสถาบันการเงินไทยมีคุณลักษณะ 4 ประการ

1. ประสิทธิภาพ โดยต้นทุนอยู่ในระดับส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ
2. แข็งแรง ปรับตัวได้เร็ว และสามารถรองรับความผันผวนได้
3. มีความหลากหลาย สามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินได้ทั่วถึง
4. มีความเป็นธรรมและโปร่งใสในการให้บริการ

โดยมีมาตรการเพื่อส่งเสริมการแข่งขัน ดังนี้

1. สนับสนุนการควบรวมโดยสมัครใจเพื่อให้มีต้นทุนที่ลดลง
2. เพิ่มบทบาทของผู้ให้บริการปัจจุบัน
 - ให้นำธนาคารที่มีการบริหารความเสี่ยงดีสามารถขยายสาขาและขอบเขตธุรกิจได้อย่างคล่องตัว
 - ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยที่มีศักยภาพเป็นธนาคารพาณิชย์
 - ขยายสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ
3. เปิดให้มีผู้ให้บริการรายใหม่เข้ามาให้บริการเพื่อปิดช่องว่างหรือเพิ่มคุณค่าให้แก่ระบบ
4. ลดบทบาทความเป็นเจ้าของของภาครัฐในระบบธนาคารพาณิชย์

4) ข้อมูลข่าวสารจากสมาคมธนาคารไทย

สมาคมธนาคารไทยได้แจกเอกสารเรื่อง การประชุมคณะกรรมการพิจารณาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กพข.) พร้อมทั้งได้แนบ รายงานการศึกษาสถานภาพความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยปี 2552 เพื่อให้ที่ประชุม กรอ.การเงินได้รับทราบและนำไปศึกษาเพิ่มเติม สรุปประเด็นได้ดังนี้

1. ลำดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2552

สศช. ได้รายงานการวิเคราะห์อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยที่ดำเนินการ 2 ระดับ คือ การวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง(ระยะยาว) และการเปลี่ยนแปลงระหว่างปี 2552-2552 (ระยะสั้น) โดยใช้ข้อมูลจากสถาบันการศึกษานานาชาติ (International Institute for Management Development : IMD) และ World Economic Forum : WEF) เพื่อบ่งชี้จุดแข็งและจุดอ่อนต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย รวมทั้งเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศที่มีระดับการพัฒนาสูง

ความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เกิดจากการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานขององค์กร (Process) และด้านผลลัพธ์ของการแข่งขัน (Output)

ผลการจัดอันดับของ WEF และ IMD มีดังนี้

- WEF ได้ประกาศผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ปี 2552 เมื่อ 8 กันยายน 2552 และจัดอันดับของประเทศไทยลดลง 2 อันดับ จากอันดับที่ 34 ในปี 2551 ลงมาเป็นอันดับที่ 36 ในปี 2552
- IMD ได้ประกาศตัวเลขอันดับความสามารถของการแข่งขันปี 2552 เมื่อ 20 พฤษภาคม 2552 โดยได้จัดอันดับให้ไทยดีขึ้น 1 อันดับ จากอันดับที่ 27 ในปี 2551 ขึ้นมาเป็นอันดับที่ 26 ในปี 2552
- ผลการวิเคราะห์อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดยใช้ข้อมูลของ WEF และ IMD พบว่า จุดแข็ง ประกอบด้วย การดูแลและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะในด้านระดับราคาและการจ้างงาน ส่งผลให้ต้นทุนในการประกอบธุรกิจ ค่าแรงงาน ตลอดจนค่าครองชีพของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และสามารถแข่งขันได้กับต่างประเทศ ในขณะที่ จุดอ่อน ประกอบด้วย ผลผลิตภาพการผลิตรวม ทักษะ ความพร้อมทางเทคโนโลยี การลงทุนในการวิจัยพัฒนา และนวัตกรรม ตลอดจนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลให้ความสามารถในการหารายได้ การออม และการลงทุนของประชาชนและภาคธุรกิจอยู่ในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะ

สศช. ได้เสนอให้รัฐบาลพิจารณาแก้ไขจุดอ่อนและปัญหาอุปสรรคที่ได้รับทราบจากผลการวิเคราะห์ในประเด็นดังต่อไปนี้

- ต้องมีกลไกในการทำงานร่วมกัน ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการพิจารณาแนวทางปรับปรุงความสามารถในการแข่งขัน
- ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับมาตรการระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ เช่น มาตรการระยะสั้น ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สุขภาพและการศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่วนมาตรการในระยะยาว ได้แก่ ทุกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งต้องรักษาจุดแข็งทางด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานทางการภาพ (Physical Infrastructure) ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ดีอย่างต่อเนื่อง
- ควรสนับสนุนให้มีหน่วยงานหลักรับผิดชอบการรวบรวมข้อมูล ให้กับ IMD และ WEF เพื่อผลในการศึกษาและวิเคราะห์การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2. ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ของประเทศ

ในปี 2553 ธนาคารโลกจัดอันดับดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 35 จาก 155 ประเทศทั่วโลก ลดลงจากอันดับที่ 31 ในปี 2550 และจากข้อมูล สศช. พบว่า ในปี 2551 ต้นทุนโลจิสติกส์ของไทย มีมูลค่ารวมประมาณ 1.7 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.6

ของ GDP ซึ่งจัดว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วที่อยู่ในช่วงร้อยละ 8.0-10.0 เช่น ญี่ปุ่น ร้อยละ 8.3(ปี 2545) และ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 9.4 (ปี 2551) ต้นทุนโลจิสติกส์ที่มีค่าสูง เพราะต้นทุนในการขนส่งและต้นทุนการบริหารจัดการสินค้าคงคลังเป็นตัวหลัก

กพข. ได้กำหนดให้ยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์เป็นอีกหนึ่งยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มระดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม และเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 ครม. ได้มีมติเห็นชอบแผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบด้านโลจิสติกส์ของประเทศไทย พ.ศ.2552-2554 ซึ่งประกอบด้วย

- การปรับปรุงประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ในภาคการผลิต
- การเพิ่มประสิทธิภาพระบบขนส่งและโลจิสติกส์
- การพัฒนาธุรกิจโลจิสติกส์
- การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า
- การพัฒนากำลังคน ข้อมูลและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

3. การรายงานผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง "Thailand Competitiveness Conference 2009 "

สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (TMA) ร่วมกับสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย และ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง Thailand Competitiveness Conference 2009 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในผลการสำรวจ World Competitiveness Year Book 2009 ของ IMD และเพื่อประโยชน์ในการยกระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างต่อเนื่อง สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- Professor Stephen Garelli ผู้อำนวยการ IMD ได้แสดงความเห็นว่า หากประเทศไทย สามารถปรับปรุงดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้อยู่ในระดับคะแนนเฉลี่ยของ 57 ประเทศ ลำดับความสามารถในการแข่งขันของไทย ที่ถูกจัดไว้ในลำดับที่ 26 ในปี 2552 จะปรับมาอยู่ที่อันดับที่ 16

- จากการระดมสมอง ผู้เข้าร่วมการสัมมนาแต่ละกลุ่ม ปรากฏผลว่าประเทศไทยมีโอกาสในการแข่งขัน 5 ด้าน ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร ไทยมีศักยภาพที่จะเป็น Sustainable World Leading Food Supplier อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการที่มีมูลค่าสูง อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ และ อุตสาหกรรมพลังงานทางเลือก

- TMA เห็นว่า การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเช่นนี้ เป็นประโยชน์อย่างมาก และกำหนดจะจัดอีกในช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2553 โดยเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากหน่วยงานภาครัฐ และที่เหลือ จากภาคเอกชน งบประมาณการบังคับใช้จ่ายทั้งสิ้น 21.5 ล้านบาท (ศึกษาวิจัย 6 ล้านบาท จัดประชุม 9.5 ล้านบาท และติดตามผล 6 ล้านบาท)

ในการนี้ ประธานคณะกรรมการ กพข. ได้เสนอให้เลือกจัดทำแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรมสำหรับกลุ่มที่มีศักยภาพ ที่ TMA นำเสนอ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการที่มีมูลค่าสูง เป็นโครงการนำร่อง พร้อมทั้งขอความร่วมมือ กรรมการของ TMA (นายชาญชัย จารุวัศตรี) ร่วมเป็นคณะทำงานของรองนายกฝ่ายเศรษฐกิจ (นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี) เพื่อจัดทำโครงการและยกย่อง

แผนปฏิบัติการ ที่มีกรอบเวลาดำเนินการที่ชัดเจนสำหรับอุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการที่มีมูลค่าสูง เพื่อผลักดันให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

4. ความเห็นของที่ประชุม คณะกรรมการพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ที่ประชุมได้เสนอความเห็นว่าการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ควรคำนึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่เป็นสำคัญด้วย และควรนำแนวความคิด การพัฒนา Cluster ของกลุ่มจังหวัดมาพิจารณาไปพร้อมกันด้วย เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงธุรกิจตลอดทางเป็น Chain Value รวมทั้ง ควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น กำหนดเวลาการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเปิดเสรีการค้า ในกรอบความตกลงกับประเทศและภูมิภาคต่างๆ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555

มติที่ประชุม ได้มอบหมายให้ สศช. ติดตามข้อมูลและผลการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเรื่องที่ได้พิจารณาร่วมกัน รวมทั้งได้ให้ความเห็นขอกรอบการศึกษา และให้นำข้อคิดเห็นของที่ประชุมไปประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว และให้รายงานต่อคณะกรรมการ กพข. เพื่อทราบต่อไป

ความเห็นจากที่ประชุม

ที่ประชุมแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับจังหวะ (Timing) ของการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ซึ่งที่ประชุมส่วนใหญ่ มองว่า เงินเฟ้อพื้นฐาน (Core Inflation) ยังไม่หลุดจากกรอบร้อยละ 0.5-3.0 ที่คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) วางไว้ อีกทั้งในภาวะที่เงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างมาก การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยก็จะมีเงินทุนไหลเข้า ซึ่งจะส่งผลให้เงินบาทแข็งค่าขึ้นไปอีก อัตราดอกเบี้ยนโยบายจึงไม่น่าจะถูกปรับขึ้นภายในช่วงไตรมาสที่ 2 อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมก็ยังไม่ทิ้งประเด็นของความเป็นไปได้ที่กนง. จะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยในช่วงไตรมาส 2 ของปีนี้ตามสัญญาณของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ที่ส่งมาก่อนหน้า เพื่อยับยั้งการเพิ่มขึ้นของราคาสินทรัพย์ (Price Asset) ที่อาจก่อให้เกิดภาวะฟองสบู่ที่ไม่พึงประสงค์ อีกทั้งการปรับเปลี่ยนทิศทางของนโยบายการเงินเป็นการมองหรือคาดการณ์เงินเฟ้อล่วงหน้า (Forward-Looking) ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์มากกว่าการมองระดับของเงินเฟ้อในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับภาคบริการด้านการเงิน (Financial Services Sector) ที่ได้กลายมาเป็นภาคบริการสาขาหนึ่งที่สามารถเปิดเสรีได้ภายใต้ต้นนโยบายการค้าความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) โดยมองว่าเรื่องนี้ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ อีกทั้งการประสานนโยบายเพื่อเปิดเสรีกับนโยบายการค้ากับดูแลภาคบริการด้านการเงิน เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องบริหารจัดการอย่างเหมาะสม จึงอยากให้เพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลในเรื่องนี้ให้มากขึ้นเพื่อจะได้ติดตามข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น